

ingediend op **1743** (2022-2023) – Nr. 2
12 september 2023 (2022-2023)

Advies

van de Gegevensbeschermingsautoriteit

over het voorstel van decreet

van Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Freya Saeys, Veerle Geerinckx,
Maaïke De Rudder en Katja Verheyen

tot wijziging van het decreet van 26 april 2019
houdende de oprichting van een afstammingscentrum
en een DNA-databank



Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 129/2023 van 8 september 2023

Betreft: Advies m.b.t. een voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 26 april 2019 houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank (CO-A-2023-274)

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit"), aanwezig: mevrouw Juline Deschuyteneer, mevrouw Cédrine Morlière, mevrouw Griet Verhenneman en de heren Yves-Alexandre de Montjoye en Bart Preneel;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna: WOG);

Gelet op artikel 25, lid 3 WOG volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna: AVG);

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna: WVG);

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Liesbeth Homans, Voorzitter van het Vlaams Parlement, (hierna: de aanvrager) ontvangen op 21/06/2023;

Brengt op 8 september 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Op 21/06/2023 verzocht de aanvrager het advies van de Autoriteit met betrekking tot een voorstel van decreet van Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Freya Saeys, Veerle Geerinckx, Maaïke De Rudder en Katja Verheyen *tot wijziging van het decreet van 26 april 2019 houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank* (hierna: het ontwerp).
2. Het ontwerp beoogt een aantal knelpunten in het decreet van 26 april 2019 *houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank* (hierna: het decreet van 26 april 2019) te verhelpen die al meermaals door het Afstammingscentrum werden gesignaleerd. De Autoriteit bracht reeds een advies uit betreffende voormeld advies (het advies nr. 64/2019¹).
3. In eerste instantie wil het ontwerp voorzien in de mogelijkheid voor het afstammingscentrum om ook DNA-stalen of DNA-profielen die gebruikers reeds elders hebben laten afnemen of opstellen te gebruiken. Op heden kunnen op grond van artikel 17 van het decreet van 26 april 2019 immers enkel stalen die door een medewerker van het afstammingscentrum werden afgenomen worden gebruikt voor het opstellen van een DNA-profiel. Onder de nieuwe regelgeving kan het centrum voor menselijke erfelijkheid, dat het DNA-onderzoek uitvoert in het kader van de samenwerking met het afstammingscentrum, op basis van de eigen professionaliteit en deontologie oordelen of bepaalde stalen of profielen bruikbaar zijn.
4. Een tweede wijziging betreft de opheffing van de verschillende registers in de beveiligde databank zoals bedoeld in artikel 17 van het decreet van 26 april 2019. In de praktijk is gebleken dat het bijhouden van drie verschillende registers vaak irrelevant en soms ook contraproductief is.
5. Ten derde wordt artikel 30 van het decreet van 26 april 2019 vervangen, teneinde een wettelijke basis te creëren op basis waarvan het afstammingscentrum toegang kan krijgen tot het Rijksregister. Een van de belangrijkste opdrachten van het Afstammingscentrum is de begeleiding van zijn gebruikers bij zoek- en afstammingsvragen. Het Afstammingscentrum beschikt over de gegevens van zijn gebruikers, maar niet van de personen naar wie ze op zoek gaan. Opdat het Afstammingscentrum zijn decretale opdracht met betrekking tot de ondersteuning van individuele zoek- en afstammingsvragen succesvol kan uitvoeren, is het van belang dat het toegang krijgt tot de relevante gegevens die over die gezochte personen zijn opgenomen in het Rijksregister.
6. Tot slot wordt in artikel 32 ook het Rijksarchief toegevoegd aan de instanties waaraan het Afstammingscentrum persoonsgegevens van zijn gebruikers kan doorgeven of waarmee het die

¹ Te raadplegen via: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-64-2019.pdf>.

kan uitwisselen onder de voorwaarden, vermeld in het eerste lid van dat artikel. Voor de rechtszekerheid is het wenselijk dat die instantie expliciet in het decreet wordt vermeld.

II. ONDERZOEK TEN GRONDE

a. Voorafgaande opmerking

7. Gelet op de uiteenlopende facetten van de opdrachten van het afstammingscentrum lijkt het ter zake aangewezen om over te gaan tot een artikelsgewijze bespreking van het ontwerp. Er dient immers een onderscheid te worden gemaakt tussen het luik DNA (staalafname, opstellen van profielen, registratie in een databank...), enerzijds, en het luik 'zoek- en afstammingsvragen' anderzijds, waarvoor het ontwerp een kennelijk onbeperkte toegang tot het Rijksregister beoogt te voorzien. Waar de keuze om een DNA-profiel te laten opstellen en opnemen in de databank exclusief toekomt aan de gebruikers van het afstammingscentrum, voorziet het ontworpen artikel 30 van het decreet van 26 april 2019 op het eerste zicht geen enkele waarborg inzake het recht op privacy, noch het recht op gegevensbescherming van de biologische familieleden² van de gebruikers (aanvragers). In tegenstelling bovendien tot het recht op privacy en het recht op gegevensbescherming, bestaat er op heden – *de jure* – geen universeel recht op afstammingsinformatie³. Het gebrek aan enige geëxpliciteerde afweging in dat verband valt dan ook ten zeerste te betreuren. De huidige libellering van de Memorie van toelichting en het ontworpen artikel 30 van het decreet van 26 april 2019, in de mate dat daaruit volgt dat eender welke trajectbegeleider van het afstammingscentrum onbeperkt opzoeken kan doen in het Rijksregister betreffende eender welk (vermoedelijk) familielid van een aanvrager, zonder dat de betrokken familieleden daarvan op de hoogte worden gesteld, is zonder meer buitensporig en disproportioneel. Dit geldt in het bijzonder voor donoren van gameten aan wie destijds anonimiteit werd beloofd. Het kan geenszins de bedoeling zijn om een dergelijk verworven recht eenzijdig en retroactief op te heffen. Dit wordt ook uitdrukkelijk bevestigd in punt 7.4 van Recommendation 2156 van de Raad van Europa, '*Anonymous donation of sperm and oocytes: balancing the rights of parents, donors and children*'⁴, waarnaar wordt verwezen op de website van het afstammingscentrum. Ook de bepalingen betreffende de te verwerken categorieën van persoonsgegevens en de mogelijkheden tot doorgifte van deze gegevens geven aanleiding tot belangrijke opmerkingen inzake gegevensbescherming.

² In de context van het decreet van 26 april 2019 dient er louter sprake te zijn van 'genetisch verwantschap'. Dit wordt beperkt tot biologische verwanten tot de derde graad voor adoptiedossiers (artikel 23 van dat decreet), en verwantschap tot de eerste graad voor matching van DNA-profielen. Met betrekking tot de overige zoek- en afstammingsvragen wordt geen enkele beperking voorzien.

³ Een dergelijk recht is enkel uitdrukkelijk opgenomen in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Als dusdanig, onverlet enige beweging in de richting van de erkenning van het recht op afstammingsinformatie via (*case by case*) jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de mens, kan niet zomaar worden voorbijgegaan aan de rechten van de biologische familieleden van de aanvrager.

⁴ Te raadplegen via: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=27680>.

b. Artikel 2 van het ontwerp

8. Bij artikel 2 van het ontwerp wordt artikel 17, eerste lid, van het decreet van 26 april 2019 als volgt vervangen: *"Aan elk DNA-staal wordt een uniek identificatienummer toegekend."*
9. Zoals hierboven reeds toegelicht is het de bedoeling van de aanvrager om te voorzien in de mogelijkheid om ook DNA-stalen of DNA-profielen die gebruikers reeds elders hebben laten afnemen of opstellen op te nemen in de DNA-databank gehouden door het afstammingscentrum.
10. Hoewel het hier in eerste instantie over een beleidskeuze gaat inzake een verwerking van persoonsgegevens die gesteund wordt op de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene in de zin van artikel 9.2.a) AVG – hetgeen in beginsel impliceert dat de wezenlijke elementen van die gegevensverwerking niet vastgesteld moeten worden in een (formele) wettelijke norm – is de Autoriteit niettemin van oordeel dat een aantal belangrijke waarborgen betreffende de bescherming van (genetische) persoonsgegevens nodeloos worden geschrapt.
11. Zonder immers afbreuk te doen aan de onderliggende doeleinden van de wijziging lijkt het aangewezen om in voormeld artikel te blijven preciseren dat elke DNA-staal, evenals het daaraan verbonden uniek identificatienummer, opgeslagen wordt in een **beveiligde databank** bij het afstammingscentrum.
12. Daarenboven verdient het aanbeveling om (minstens indirect) bepaalde waarborgen in te bouwen met betrekking tot kwaliteit van de DNA-stalen of profielen, de in aanmerking komende derde instellingen, en de wijze van overdracht van de DNA-stalen of profielen van deze derde instellingen naar het afstammingscentrum. In dat verband stelt de Autoriteit zich terughoudend op tegen een gebeurlijke samenwerking met louter commerciële organisaties die vaak online en tegen betaling DNA-onderzoek uitvoeren.
13. Rekening houdend met de doeleinden van een registratie in de databank, geeft de schrapping van de verschillende registers binnen de databank op het eerste zicht geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen inzake gegevensbescherming, op voorwaarde uiteraard dat de betrokkenen hierover naar behoren worden geïnformeerd, in overeenstemming met de artikelen 12 en 13 AVG.

c. Artikel 3 van het ontwerp

14. Artikel 3 van het ontwerp vervangt artikel 30 van het decreet van 26 april 2019 als volgt: *"§1. Het afstammingscentrum verwerkt persoonsgegevens van zijn gebruikers die zoek- en*

afstammingsvragen over hun verwanten hebben, en van die verwanten, op voorwaarde dat die gegevens noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de opdrachten, vermeld in artikel 4, eerste lid, 2°. Het verwerkt de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° identificatiegegevens;*
- 2° persoonlijke kenmerken;*
- 3° familiale en afstammingsgegevens;*
- 4° contactgegevens;*
- 5° gegevens over het overlijden.*

De trajectbegeleiders van het afstammingscentrum en de betrokkenen hebben toegang tot de gegevens, vermeld in het eerste lid.

*§2. Het afstammingscentrum is gerechtigd om bij **elke instantie** die daarover beschikt, alle informatie, stukken of persoonsgegevens op te vragen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de opdrachten, vermeld in artikel 4.*

*§3. De persoonsgegevens kunnen worden **doorgegeven aan derden op verzoek van de betrokkene** of voor zover het delen van die persoonsgegevens noodzakelijk is in het kader van het opvragen van informatie bij een instantie.*

*§4. De persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 1, worden gedurende **een termijn van maximaal twintig jaar bewaard.**"*

15. Een dergelijke ruime uitbreiding van de bevoegdheden van de trajectbegeleiders bij het afstammingscentrum, evenals de (geïmpliceerde) toegang tot die gegevens voor de aanvragers van individuele zoek- en afstammingsvragen en voor niet nader gepreciseerde derden, roept heel wat vragen op bij de Autoriteit.
16. Als voornaamste doeleinde voor de vervanging van het voormelde artikel 30 wordt de raadpleging van het Rijksregister naar voren geschoven. De Memorie van toelichting stelt in dat verband dat de raadpleging van het Rijksregister een verwerking van persoonsgegevens inhoudt die wordt gesteund op de artikelen 6.1.e) en 9.2.g) AVG. Daarenboven vertegenwoordigen dergelijke verwerkingen een belangrijke inmengingen in de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Dit houdt in dat, op grond van de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de Raad van State inzake artikel 22 van de Grondwet, de essentiële elementen van de beoogde verwerking van persoonsgegevens opgenomen moeten worden in een formele wettelijke norm, hetgeen op heden niet het geval is. Het gaat daarbij om:
- het (de) precieze en concrete doeleinde(n) van de gegevensverwerkingen;
 - de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (tenzij dit duidelijk is);
 - de (categorieën van) verwerkte persoonsgegevens die ter zake dienend en niet overmatig zijn;
 - de categorieën van betrokkenen wiens persoonsgegevens worden verwerkt;

- de (categorieën van) bestemmingen van de persoonsgegevens, evenals de omstandigheden waarin en de redenen waarom de gegevens worden verstrekt;
- de maximale bewaartermijn van de geregistreerde persoonsgegevens;
- de eventuele beperking van de verplichtingen en/of rechten vermeld in de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 AVG.

17. De vermelding van deze elementen in een formele wettelijk norm is noodzakelijk om in hoofde van **alle** categorieën van betrokkenen te voldoen aan de vereisten van nauwkeurigheid en voorzienbaarheid van de gegevensverwerkingen. Daarenboven moet de verwerkingsverantwoordelijke er op grond van artikel 5.2 AVG (verantwoordingsplicht) over waken dat alle beginselen inzake de verwerking van persoonsgegevens naar behoren worden nageleefd. Het staat in het onderhavige geval buiten kijf dat er in dat verband een belangrijke discrepantie bestaat tussen de gebruikers van het afstammingscentrum, enerzijds, en hun (vermoedelijke) genetische verwanten anderzijds, hetgeen de rechtmatigheid van de beoogde gegevensverwerkingen op fundamentele wijze ondergraaft.

18. Vooreerst, betreffende de raadpleging van het Rijksregister (evenals het gebruik van het Rijksregisternummer of *bis*-nummer), benadrukt de Autoriteit dat een dergelijke raadpleging, dan wel gebruik, slechts toegelaten is op grond van een uitdrukkelijke machtiging, hetzij door de minister van Binnenlandse zaken, hetzij door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie overeenkomstig respectievelijk de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 Augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*. **Een eenvoudige vermelding in de Memorie van toelichting, zoals op heden is voorzien, kan aldus geenszins volstaan.** Daarenboven brengt de Autoriteit in herinnering dat unieke identificatienummers een bijzondere bescherming genieten op grond van artikel 87 AVG. Lidstaten die een nationaal identificatienummer vaststellen moeten erover waken dat dit alleen wordt gebruikt met **passende waarborgen** voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, die door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de rechtsvoorganger van de Autoriteit, als volgt werden ingevuld⁵:

- het gebruik van een algemeen identificatienummer moet worden beperkt tot de gevallen waarin dit strikt noodzakelijk is aangezien dit gebruik risico's impliceert inzake koppeling van bestanden;
- de doeleinden moeten duidelijk en expliciet worden gepreciseerd zodat men de beoogde soorten verwerkingen kan vermoeden/voorzien;
- de bewaartermijn en de eventuele mededelingen aan derden moeten eveneens worden omkaderd;

⁵ Zie advies nr. 19/2018 van 29 februari 2018 betreffende een voorontwerp van wet *houdende diverse bepalingen "Binnenlandse Zaken"*.

- technische en organisatorische maatregelen moeten het beveiligd gebruik passend omkaderen; en
- de niet-naleving van de bepalingen die het gebruik omkaderen moeten worden gesanctioneerd aan de hand van effectieve, proportionele en ontradende sancties.

19. Noch uit het ontwerp, noch uit de Memorie van toelichting kan worden afgeleid dat aan deze voorwaarden werd voldaan:

- nergens blijkt dat de onbeperkte toegang tot (*alle*) gegevens in het Rijksregister absoluut noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden⁶. Ter zake wordt in de Memorie van toelichting louter gepreciseerd dat er vandaag "*vele uren verloren [gaan] met het zoeken naar personen, adressen, overlijdensberichten enzovoort via sociale media of via andere niet-officiële bronnen.*" Hoewel de Autoriteit aanvaardt dat de huidige werkwijze tijdrovend is, moet niettemin in rekening worden gebracht dat een ongebreidelde toegang tot het Rijksregister, om weinig gerichte opzoeken te doen (de gezochte familieleden zijn *ab initio* immers niet gekend, hetgeen *de facto* impliceert dat ook persoonsgegevens van niet verwante derden zullen worden verwerkt) bijzonder verregaande gevolgen kan hebben voor de betrokkenen en dat de risico's op misbruik sterk toenemen;
- hoewel de doeleinden van de gegevensverwerking in hoofde van de aanvragers duidelijk en expliciet worden gepreciseerd, is en kan dit niet het geval zijn voor de derde personen wiens gegevens in het Rijksregister worden geraadpleegd. Nergens wordt immers gepreciseerd of (en indien ja, hoe) deze personen op de hoogte worden gesteld van enige raadpleging, over welke gegevens het gaat, en aan welke derden in de zin van artikel 32 van het decreet van 26 april 2019 de gegevens gebeurlijk werden meegedeeld. Over het feit dat een raadpleging (lees: verwerking van persoonsgegevens) heeft plaatsgevonden zal de (vermoedelijke) verwant aldus slechts kennis kunnen nemen wanneer hij ingeval van een 'match' wordt gecontacteerd door het afstammingscentrum of de aanvrager, of wanneer hij zelfstandig (en willekeurig) navraag doet naar de instellingen die betreffende hem het Rijksregister hebben geraadpleegd. Dit impliceert *de facto* een uitholling (lees: beperking) van de rechten van de betrokkene in de zin van Hoofdstuk III AVG⁷. In dat verband brengt de Autoriteit in herinnering dat dergelijke beperkingen slechts mogelijk zijn op grond van Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die op de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker van toepassing zijn, op voorwaarde dat die beperkingen de wezenlijke inhoud van de grondrechten en fundamentele vrijheden onverlet laten en in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel zijn ter waarborging van de in artikel 23.1 AVG limitatief opgesomde

⁶ Zie in dat verband ook *infra* punten 20 – 21.

⁷ Als de betrokkene geen kennis heeft over het bestaan van een gegevensverwerking, dan kan hij ook zijn rechten niet uitoefenen.

- rechtvaardigingsgronden. De Autoriteit is van oordeel dat op geen van deze gronden redelijkerwijze een beroep kan worden gedaan, noch stelt zij vast dat daartoe enige verduidelijking werd opgenomen in het ontwerp;
- inzake de bewaartermijn preciseert het ontworpen artikel 30, §4, van het decreet van 26 april 2019, op algemene wijze, dat alle in paragraaf 1 van datzelfde artikel opgesomde persoonsgegevens worden bewaard gedurende een termijn van maximaal twintig jaar. Deze bewaartermijn heeft betrekking op de persoonsgegevens van de aanvragers, doch ook op de gegevens van de personen ten aanzien waarvan een opzoeking in het Rijksregister heeft plaatsgevonden (of over wie gegevens werden opgevraagd bij `een instantie⁸). Het volgt uit de Memorie van toelichting dat deze termijn tot doel heeft het indekken van de mogelijke buitencontractuele aansprakelijkheid⁹ van de medewerkers van het Afstammingscentrum. Indien immer een geschil zou ontstaan over de onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens, bijvoorbeeld door een niet-geoorloofde raadpleging van het Rijksregister, kan het afstammingscentrum op die manier aantonen dat de verwerking rechtmatig gebeurde binnen de decretale opdracht van het centrum. Zulks wekt evenwel verkeerdelijk de indruk dat het loutere bestaan van een zoek- of afstammingsvraag een afdoende rechtvaardigingsgrond is voor de bewaring van alle geraadpleegde gegevens uit het Rijksregister (of andere persoonsgegevens), zelfs wanneer die gegevens geen betrekking hebben op genetische verwanten van de aanvrager. De Autoriteit is van oordeel dat het voormelde doeleinde in elk geval kan worden bereikt door het bijhouden van loggegevens (naam medewerker, beperkte identificatiegegevens betrokkene, tijdstip raadpleging, vermelding van de geraadpleegde gegevenscategorieën), zonder dat de persoonsgegevens *an sich* voor een periode van twintig jaar bewaard moeten worden.
 - vervolgens wordt nergens in het ontwerp (noch in de Memorie van toelichting) gepreciseerd welke bijkomende technische en organisatorische maatregelen zullen worden getroffen teneinde het beveiligd gebruik van de persoonsgegevens te verzekeren. Hoewel de aanvrager de medewerkers van het afstammingscentrum een nagenoeg onbeperkte toegang wil geven tot het Rijksregister, dit terwijl deze personen op heden louter opzoeken kunnen doen via sociale media, of andere niet officiële bronnen, worden nergens bepalingen opgenomen inzake de verwachte of aantoonbare bekwaamheid van voormelde medewerkers, op welke wijze de logging van de raadplegingen moet gebeuren, welke controlemechanismen zullen worden ingebouwd om misbruiken tegen te gaan, hoe en wanneer welke gegevens overgemaakt kunnen worden aan de aanvragers,... (ook het ontbreken van een

⁸ Zie *infra* punten 23 – 25.

⁹ Artikel 2262*bis*, §2, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt een verjaringstermijn van vijf jaar na het ontdekken van de schade tot uiterlijk twintig jaar na de dag die volgt op de dag waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan.

gegevensbeschermingseffectbeoordeling in de zin van artikel 35 valt te betreuren). Niettegenstaande de goede bedoelingen van de stellers van het ontwerp, lijken zij te zijn voorbijgegaan aan de wezenlijke impact die het voorstel van decreet kan hebben op het recht op gegevensbescherming en het recht op eerbiediging van het privéleven van de betrokkenen.

- tot slot lijkt het in het licht van het bovenstaande zonder meer aangewezen en zelfs noodzakelijk om ook de regelgeving inzake het toezicht en de handhavingmaatregelen (respectievelijk de artikelen 36 en 37 – 38 van het decreet van 26 april 2019) ter herzien (of toch minstens te herevalueren). Enige overweging in dat verband blijft evenwel achterwege.

20. De categorieën van persoonsgegevens (beschikbaar in het Rijksregister) waarvan het voorstel de verwerking door het afstammingscentrum beoogt toe te laten zijn de volgende:

- 1° *"identificatiegegevens, waaronder onder meer worden begrepen: de voornamen, de achternaam, het pseudoniem, en, als het om iemand gaat die niet de Belgische nationaliteit heeft, het eventuele dossiernummer dat de Dienst Vreemdelingenzaken heeft toegekend en andere identiteitsgegevens die nodig zijn om die persoon te identificeren;*
- 2° *persoonlijke kenmerken, waaronder de geboorteplaats en -datum, **het geslacht met eventueel een referentie aan de gerechtelijke beslissing die, wat het geslacht betreft, een rechtzetting van de geboorteakte met zich meegebracht heeft, de nationaliteit, het land en de plaats van herkomst;***
- 3° *familiale en afstammingsgegevens: de burgerlijke staat, **de samenstelling van het gezin, de vermelding van ascendenten in de eerste graad, de vermelding van de afstammelingen in de rechtstreekse, dalende lijn in de eerste graad, en de voornamen, de achternaam, de geboorteplaats en -datum, de nationaliteit en het adres van elk kind;***
- 4° *contactgegevens: daaronder wordt de hoofdverblijfplaats verstaan;*
- 5° *gegevens over het overlijden: de plaats en datum van overlijden, de vermelding van verklaringen over de begraafplaatsen en de lijkbezorging, bepaald bij de wet, het decreet of de ordonnantie."*

21. De Autoriteit brengt in herinnering dat overeenkomstig artikel 5.1.c), AVG persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden. In het ontwerp noch in de Memorie van toelichting wordt gemotiveerd om welke redenen het afstammingscentrum toegang dient te hebben tot alle hierboven vermelde (categorieën van) persoonsgegevens. Dit dient nader te worden toegelicht. Bovendien wijst de Autoriteit er op dat, zelfs wanneer er sprake is van een wederzijds gewenste reünie tussen de aanvrager en diens verwant(en), het steeds aan de betrokken verwant(en) moet toekomen om te

kiezen wanneer zij welke informatie delen. De voorgestelde regelgeving – met onbeperkte toegang tot alle gegevens in het Rijksregister, voor zowel het afstammingscentrum als de aanvrager (dit lijkt toch te volgen uit het ontworpen artikel 30, §1, 2^e lid, van het decreet van 26 april 2019) – doet aldus een ongerechtvaardigde en disproportionele machtsverhouding ontstaan tussen de aanvrager en diens verwanten, waarbij de aanvrager reeds over een groot aantal gegevens beschikt, gebeurlijk voor enig feitelijk contact heeft plaatsgevonden. Met name de hierboven gemarkeerde gegevenscategorieën raken dermate aan het privéleven van de betrokken verwanten dat het, in het licht van de beoogde doeleinden, onder geen beding mogelijk kan zijn om deze gegevens, uitsluitend naar goeddunken van het afstammingscentrum of de aanvrager, op te vragen en door te geven. Opnieuw valt te betreuren dat geen *prima facie* afweging werd gemaakt tussen het recht op gegevensbescherming en het recht op eerbiediging van het privéleven van de verwanten, enerzijds, en het in hoofde van de aanvragers – kennelijk absolute – recht op afstammingsinformatie, anderzijds.

22. In de mate dat de stellers van het ontwerp aldus willen vasthouden aan een bepaalde toegang tot het Rijksregister voor het afstammingscentrum, zal het minstens noodzakelijk zijn om:

- de mogelijkheid daartoe uitdrukkelijk te specificeren in het dispositief van de norm (en niet louter in de Memorie van toelichting);
- de regelgeving over de toegang tot de gegevens beter te omkaderen (waaronder inbegrepen technische en organisatorische maatregelen conform artikel 32 AVG, strikte en efficiënte handavingsmaatregelen, logging van de zoekopdrachten, bekwaamheidseisen voor de medewerkers...);
- de te raadplegen (categorieën van) persoonsgegevens in het Rijksregister te beperken, en de noodzakelijkheid ervan aan te tonen;
- enkel opzoeken toe te laten betreffende personen waarvan de verwantschap op voorhand werd aangetoond, of redelijkerwijze aantoonbaar is;
- te specificeren onder welke voorwaarden en in welk stadium van het onderzoek het afstammingscentrum gegevens uit het Rijksregister betreffende derde personen kan meedelen aan de aanvragers. In dit verband stelt de Autoriteit voor dat wordt voorzien dat enkel de volgende gegevens door het afstammingscentrum kunnen worden doorgegeven aan de aanvrager:
 - voor verwanten in de eerste graad die overleden zijn: enkel de naam en de datum van overlijden;
 - voor verwanten tot de tweede graad: naam, adres en geboortjaar op voorwaarde dat afstammingscentrum toestemming heeft van de betrokkene.
- de bewaartermijnen te herzien van de persoonsgegevens van derden die werden opgevraagd in het Rijksregister.

23. Het ontworpen artikel 30, §2, van het decreet van 26 april 2019 bepaalt vervolgens dat het afstammingscentrum gerechtigd is om bij **elke instantie** die daarover beschikt alle (hierboven opgesomde categorieën van) persoonsgegevens, informatie of stukken op te vragen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de opdrachten vermeld in artikel 4 van hetzelfde decreet. Paragraaf 3 van datzelfde artikel voegt daaraan toe dat persoonsgegevens kunnen worden doorgegeven **aan derden** op verzoek van **de betrokkene** of voor zover het delen van die persoonsgegevens noodzakelijk is in het kader van het opvragen van informatie bij **een instantie**.
24. Eens te meer impliceert de formulering van de voormelde bepalingen een belangrijke inmenging in de rechten en vrijheden van de verwanten. Vooreerst moet worden vastgesteld dat nergens een definitie wordt gegeven voor de begrippen 'instantie'¹⁰, 'derde'¹¹ en 'betrokkene'¹², hetgeen belangrijke vragen doet rijzen over de concrete draagwijdte en de modaliteiten van dergelijke gegevensinzamelingen of -mededelingen en bovendien strijdig is met de beginselen van de wetgevingstechniek¹³. In tegenstelling vervolgens met de gegevensoverdrachten vermeld in artikel 32 (die louter betrekking hebben op de persoonsgegevens van de gebruikers van het afstammingscentrum en gebaseerd zijn op hun geïnformeerde schriftelijke toestemming), voorzien de geïnterpreteerde artikelen dat elke betrokkene (verondersteld wordt dat hier in eerste instantie de gebruikers worden bedoeld) eenzijdig en zonder bijkomende voorwaarden kan beslissen om gegevens betreffende zijn verwanten over te maken aan niet nader gespecificeerde derden.
25. De betrokken bepalingen in kwestie moeten in hun huidige vorm zonder meer worden geschrapt. Ter zake beveelt de Autoriteit aan om, naar analogie met artikel 32 van het decreet van 26 april 2019, uitdrukkelijk te preciseren onder welke voorwaarden, welke gegevens, met welke 'instanties' of 'derden' kunnen worden uitgewisseld, met dien verstande dat de uitwisseling van persoonsgegevens van verwanten, zonder hun medeweten, slechts in uitzonderlijke gevallen gerechtvaardigd zal zijn.
26. Tot slot, zoals hierboven reeds toegelicht, bepaalt het ontworpen artikel 30, §4, van het decreet van 26 april 2019 dat de persoonsgegevens vermeld in paragraaf 1 van datzelfde artikel worden bewaard gedurende een termijn van maximaal twintig jaar.

¹⁰ In het licht van het proportionaliteits- en rechtmatigheidsbeginsel is het steeds vereist om het begrip 'instantie' te definiëren en te beperken in het licht van (artikel 4 van) het decreet van 26 april 2019.

¹¹ Hetzelfde gaat op voor het begrip 'derde', in het bijzonder gelet op het feit dat nergens wordt gepreciseerd dat 'derden' moet worden geïnterpreteerd in de zin van de gegevensuitwisselingen vermeld in artikel 32 van het decreet van 26 april 2019 (dewelke een andere draagwijdte hebben).

¹² In de mate dat 'betrokkene' moet geïnterpreteerd worden in de zin van de AVG, leidt dit tot problemen daar de verwanten van de aanvrager (die in ieder geval aangemerkt moeten worden als 'betrokkenen') niet, of slechts in beperkte mate, op de hoogte zijn van de verwerking van hun persoonsgegevens.

¹³ Zie in dat verband de Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten van de Raad van State, Deel 3, Hoofdstuk 4, afdeling 8, blz. 69 e.v. Te raadplegen via: <http://www.raadvst-consetat.be/?action=doc&doc=770>.

27. In de mate dat deze bewaartermijn betrekking heeft op de persoonsgegevens van de gebruikers, is de Autoriteit van oordeel dat deze termijn, gelet op de beweegredenen van deze personen om het afstammingscentrum te contacteren en het feit dat minstens in hoofde van hen de verwerkingen voldoende nauwkeurig en voorzienbaar zijn, niet noodzakelijkerwijze buitensporig is, doch met dien verstande dat de gegevens moeten worden gewist op eenvoudig verzoek van de gebruiker (wanneer hij niet wenst verder te gaan met de zoektocht, of wanneer de gezochte verwanten werden gevonden).
28. Voor het overige – meer bepaald voor wat betreft de bewaartermijn van de persoonsgegevens van derden – verwijst de Autoriteit naar hetgeen uiteengezet in punt 19, derde streepje, van dit advies. Onverminderd alle voorgaande opmerkingen is een wijziging van het ontwerp in dat verband aan de orde.

d. Artikel 4 van het ontwerp

29. Tot slot wordt bij artikel 4 van het ontwerp 'het Rijksarchief' toegevoegd aan de lijst van erkende derden zoals bedoeld in artikel 32, derde lid, van het decreet van 26 april 2019 met wie het afstammingscentrum gegevens van hun gebruikers (aanvragers) kan uitwisselen.
30. Het volgt – minstens indirect – uit de Memorie van toelichting dat een dergelijke uitwisseling op heden reeds plaatsvindt. Om die reden wordt ervoor geopteerd om het Rijksregister uitdrukkelijk op te nemen in de voormelde lijst. In de mate dat de gebruikers op afdoende wijze worden geïnformeerd over de doeleinden van een dergelijke overdracht, en gelet op het feit dat deze overdracht slecht mogelijk is op grond van de geïnformeerde schriftelijke toestemming van de gebruikers voor de uitvoering van de opdrachten vermeld in artikel 4 van het decreet van 26 april 2019, formuleert de Autoriteit dienaangaande geen bijzondere opmerkingen.

OM DEZE REDENEN, de Autoriteit,

is van oordeel dat artikel 3 van het ontwerp, dat artikel 30 van het decreet van 26 april 2019 vervangt, ruimschoots tekortschiet voor wat betreft de vrijwaring van de rechten en vrijheden van de (vermoedelijke) verwanten van de gebruikers van het afstammingscentrum. In de mate dat de stellers van het ontwerp alsnog willen voorzien in een bepaalde toegang tot het Rijksregister voor het afstammingscentrum, evenals in de mogelijkheid tot het opvragen van informatie bij andere (officiële) instanties, is een

nagenoeg integrale en structurele wijziging van het ontwerpartikel aan de orde, in lijn met de in dit advies geformuleerde opmerkingen.



Voor het Kenniscentrum,
Cédrine Morlière, Directeur

